

Прочитах данас у новинама (04.07.2008. Вечерње новости) како је један од лидера мађарске коалиције Шандор Пал огорчен зато што га његов колациони партнер Иштван Пастор не консултује док води преговоре са листом „За европску Србију и Војводину“. При томе је у истом чланку објављено да Иштван Пастор тражи, односно уцењује поменућу листу захтевима за успостављање пуних дипломатских односа са земљама које су признале „независну државу Косово“, затим измену граница округа у Бачкој (Ада, Кањижа и Сента), итд.

Можда би у некој другој ситуацији, делови овог новинарског чланка који се односе на захтеве мађарске коалиције, били бурно пропраћени, но, у времену када је нормално Србију схватати као сунђер из кога се може још нешто исцедити, такви захтеви не побуђују посебну пажњу. Оно што је код мене изазвало посебну пажњу, је име листе са којом Мађари воде преговоре: „За европску Србију и Војводину“. Један од доказа да се Војводини може десити слична судбина као и Косову и Метохији, је и чињеница да сам на назив ове листе обратио пажњу тек сада, скоро три месеца од када је он објављен, односно, од када су се именом ове листе окитиле „напредне“, проевропске снаге. Зашто узимам себе за параметар? Па, иако сам далеко од редовног социо-политичког аналитичара, себе сматрам донекле заинтересованог за „скенирање“ друштвених догађаја, што мислим да већина грађана такође ради. Дакле, у овом случају се могу сматрати просечним грађанином, стереотипом.

„За европску Србију и Војводину“? Замислите чланак у „New York Times“-у: „за јаке САД и Тексас“. Или, у „Вечерњем листу“: „за јаку Хрватску и Истру“. Или, још боље, у шпанским новинама: „за јаку Шпанију и Баскију“. Смешно, зар не? Новинар који би објавио овакав текст, не само што би добио отказ, већ би против њега сигурно био покренут судски поступак. А код нас? Код нас једна политичка коалиција, састављена од странака које сматрају да је „пут у Европу“ једино добро које нас може задести, додељује себи име „За европску Србију и Војводину“ ... и побеђује на изборима. Аналитичким приступом, из овог податка се могу издвојити неколико социолошких феномена, који би се могли сврстати у два главна:

1. Како то, да је тотално неопажено прошло давање имена једној коалицији, које, у најмању руку, сугерише на паралелно постојање и Србије и Војводине?
2. Ако узмемо у обзир, да су избори поставили пред Србе референдумско питање (које је, наравно, наметнуто уз помоћ разних техника пропагандне машинерије): или Европа, или Косово, због чега Срби нису гласали за Косово?

Одговор на прво питање тражи и мали осврт на блиску прошлост - суђење бившем председнику Србије Слободану Милошевићу у Хашком трибуналу. Када је у својству сведока оптужбе Азем Власи тврдио да је Косово у СФР Југославији имало исти статус као и остале републике, Милошевићу није било нимало лако да доказује супротно. Наиме, у уставу из 1974. године стајало је да Југославију чине републике (набрајање) и две аутономне покрајине Косово и Војводина. Намерно, или случајно (ова дилема

предстваља шалу), у уставу није наведено чије су ове две покрајине. Како су ове две покрајине имале скоро исте ингеренције као и остале републике (да подсетим: свој устав, полицију, судство, итд), Милошевићу није полазило за руком да докаже да су обе покрајине - биле у саставу Србије. Повлачећи паралелу са овим, питање аутономије Војводине се може поново покренути за коју годину, уз новонастале отежавајуће околности. Које су то околности? Околност да је тужним „омнибус“ законом Војводини брзоплето додељена надлежност у многим деловима државне управе. Околност да се термин „Србија и Војводина“ све чешће користи. Околност да одређене националне „интересне групе“ већ годинама смишљају план за издвајање Војводине из састава Србије. Околност да се од група тинејџера хулигана систематски праве „фашистичке, неонацистичке“ снаге које „угрожавају опстанак националних мањина у Војводини“. Постоји једна околност која је за сада велика препрека одвајању Војводине од Србије, а лежи у чињеници да је етнички састав Војводине и даље у корист Срба. Пред овом чињеницом се поставља питање: како је превазићи? Смањити број Срба у корист других народа? Хмм, можда је овакво решење најбоље (наравно да јесте, рекао би Павелић), али оно није реално. Не због тога што се не може смањити број Срба (број Срба се смањује природно), већ зато што се не може повећати број других народа. Бела куга је болка и других народа, па и оних који претендују на Војводину. Дакле, не преостаје ништа друго, него – убедити Србе да је добро да Војводина буде независна. Неко би иронично рекао „ништа лакше него навести Србе на раскол“! Да ли је ово истина, или не, о томе се може полемисати, али оно што је сигурно је да се на „убеђивању“ Срба увелико ради. Мислим да нема никога да није чуо барем десет пута о „посебности“ Војводине и Војвођана. Да ли су приче о јазу између „Дођоша, Лала, Србијанаца, итд“ фингиране? Приче о грбу, химни, застави Војводине, не јењавају. Да ли има некога да није чуо фразу „ди су наши новци“? Да ли има некога у Војводини, а да не мисли како је за лоше стање војвођанских пољопривредника главни кривац то, што паре, које ВОЈВОДИНА заради, одлазе у Србију? И ето, опет дођосмо до истог: „Војводина заради, а новци у Србију“. Мање-више, сви смо прихватили механичко понављање Србија и Војводина, Војводина и Србија, не слутећи да и сами постајемо носиоци идеје, да кад се каже Србија, не мисли се и на Војводину. И сада, кад и име листе која победи на изборима, носи назив „За европску Србију и Војводину“, а ми то приметимо три месеца касније (или, уопште не приметимо), остаје нам да се надамо, да ће неке генерације које долазе имати довољно разума и мудрости да спрече, оно што ће се сигурно једном покренути: отцепљење Војводине од Србије.

Друго питање је питање које залази у основне сфере поимања друштва, поимања правца којим се креће цео свет, па са њим и наша мала Србија.

У самом питању сам поставио тезу да је референдумско питање „Европа, или Косово“ наметнуто уз помоћ пропагандне машинерије, која је била у служби оних, који су хтели да поставе другачије питање: „Европа, или деведесете“. Оно што у мени ствара осећај туге јесте чињеница да, иако је поменута пропагандна машинерија дејствовала јако, грађани Србије су схватили правилно питање: „Европа, или Косово“. И у спознаји тог правог референдумског питања, Срби се одлучују за „Европу“. Како, односно, зашто? Е, ту сад долази социолошки метод до изражаја. Искрен да будем, на памет ми је падала и идеја да је у питању „Штокхолмски синдром“, али сам се ипак определио за „разумнију“ варијанту.

Да почнемо од саме речи Косово.

Ова реч у српском народу изазива две врсте осећања. Прво, патриотско осећање, везано је за прве српске државе, за Косовски бој, за Пећку патријаршију, за Милоша Обилића, цара Лазара, итд.

Друго осећање, везано је за шиптаре, НАТО бомбардовање, рат, беду, несрећу...

И сада се поставља питање: које од ова два осећања је јаче? Да не бисмо улазили у велику дилему, оставићемо да су ова два осећања подједнако јака. Оно што би требало приметити је, да се у оваквим околностима прво осећање, углавном завршава јављањем оног другог. Таква матрица, доводи до тога, да људи махинално избегавају да мисле о Косову, тј. неразмишљањем о Косову, труде се да избегну лоша осећања до којих би их такво размишљање неминовно одвело. И не само то, Срби све више избегавају све што би могло да их упуту на такво размишљање, те се игноришу вести које свакодневно стижу, а тичу се мрцварења преосталих Срба на Косову, успостављања свих система власти од стране бивших припадника „ОВК“, недела које чине шиптари, итд.

Друга појава из домена социологије, а која се тиче будућности Србије, је „тежња ка Европи“. У овој „тежњи ка Европи“ се могу сместити и остали феномени, као што су: тежња ка урбаном, либеларизам, култ моде, комформизам, итд. Срби су, каскајући за светским трендовима, са комплексом „нисам ја сељак“, дошли у ситуацију да чезну за статусом „cool“ нације, нације која се уклапа, која није другачија од осталих. Како нас је Бог све створио другачијим, разлике се могу превазићи на нивоу козметичког: облачићемо се исто као „Европа“, возићемо исте аутомобиле, слушаћемо исту музику, волећемо све што воли Европа, једноставно, бићемо пластични Европејци. У таквој једној ситуацији, Косово се никако не уклапа: како да се боримо за Косово, кад нам „Европа“ каже да за њега не смемо да се боримо? Та „Европа“, која је Србима циљ сам по себи, каже нам да оставимо Косово, да се предамо. И Срби, вођени лажном идејом да је Косово изгубљено, одлучише да не изгубе вољену Европу.

Упорност којом су носиоци пројекта тзв „Независног Косова“ покушавали да доведу Србе до стања „ма пусти ме више тог Косова“, изгледа да се исплатила. Поменути данас да не би требало одустати од борбе за Косово, исто је што и забити прст у око човеку са слабијим живцима. Данас, онај ко прича о борби за Косово и Метохију није „напредан“, није Европејац, није нормалан.

И шта би на крају могло да се каже, а да не буде већ речено. Вероватно ништа. Једино што ми пада на памет је следеће:

да ли ће нам „приближавање ЕУ“, или сутра Америци, Евроатлантској федерацији, да ли ће нам покушај урбанизовања, или либерализације, модернизовања, бити довољан разлог да, кад нас неко у даљој (или скоријој) будућности лепо замоли да престанемо да будемо Срби, ми то оберучке прихватимо, јер ко може бити урбанији, него народ који не постоји?